

Huvudman

Göteborgs kommun
grundskola@grundskola.goteborg.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Bjurslättskolan, årskurs F-6 i Göteborgs kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborg kommun att senast **den 25 maj 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande trygghet, studiero och kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Göteborgs kommun ska vidta följande åtgärder

Trygghet och studiero samt åtgärder mot kränkande behandling

1. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle innan den 18 maj 2023 informerar all skolpersonal om skollagens reglering kring hur disciplinära åtgärder kan och får användas för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innebär en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna

åtgärder den 25 maj 2023 (2 kap. 34 § andra stycket, 5 kap. 3 och 6 §§ skollagen).

2. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 18 maj 2023 klargöra skyldigheten för all skolpersonal att vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling göra en anmälan till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 25 maj 2023 (2 kap. 34 § andra stycket, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen).
3. Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden 2 januari – 18 maj 2023. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning.
4. Se till att rektor beslutar om skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertaganden av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt (5 kap. 4 e § skollagen).

Områden utan konstaterande brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser extra anpassningar och särskilt stöd.

Redovisning av vidtagna åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet, 2022:9404 i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Bjurslättskolan, årskurs F-6 i Göteborgs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Bjurslättskolan följer gällande bestämmelser om trygghet, studiero och kränkande behandling samt extra anpassningar och särskilt stöd.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, rektor och biträdande rektorer samt lektionsobservationer den 6-7 december 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats bland annat planen mot kränkande behandling, anmälningar och utredningar av kränkande behandling, ordningsregler, utredningar av elevers behov av särskilt

stöd och åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer berättar elever, lärare, elevhälsa samt rektor och biträdande rektorer att det råder bristande studiero i flera klasser. Studieron beskrivs vara särskilt problematisk i två förskoleklasser och i årskurs fem. Både personal och elever beskriver att studieron oftare brister under lektioner som hålls av vikarier och på grund av hög personalomsättning är det vanligt med vikarier. Som exempel beskriver elever under intervjun att elever inte respekterar vikarier och att lektioner som hålls av vikarier kan vara väldigt stökiga.

Flera elever uppger att de inte känner sig trygga på skolan. Fotbollsplanen tas upp av flera elever som en särskilt otrygg plats eftersom det ofta sker incidenter där. Även om det enligt eleverna finns rastvakter på skolgården är deras upplevelse att rastvakterna är för få. Eleverna berättar även att det på skolan är vanligt att elever använder fula ord och att lärarna inte alltid reagerar vid ett olämpligt språkbruk. Enligt lärarna råder det i synnerhet i årskurs 5 och 6 ett hårt språkbruk och en lärare berättar att hen dagligen pratar med elever om detta.

På skolan finns ordningsregler som gäller för hela skolan men även regler som gäller i de olika klasserna. Beträffande regler gällande användning av mobiltelefoner och annan elektronisk utredning framgår av *Bjurslättskolans ordningsregler* samt *ABC Bjurslätt* att elevernas mobiltelefoner ska vara avstängda under skoldagen. Reglerna gäller både under lektioner och raster och gäller för samtliga årskurser samt i fritidsverksamheten. Varje årskurs får bestämma hur inlämnade mobiler ska förvaras och hur de lämnas tillbaka.

De flesta elever som intervjuats känner till skolans ordningsregler och de berättar att de har varit med och utarbetat klassreglerna. Om man bryter mot reglerna agerar lärarna i första hand genom en tillsägelse, berättar en elev. Därefter kan läraren ringa till elevens vårdnadshavare eller så händer det att läraren ber eleven att lämna klassrummet för att lugna ned sig, berättar en elev. Även i fritidsverksamheten händer det att elever får lämna lokalen om de stör eller

uppträder olämpligt. En elev beskriver som exempel att varje gång klassen har en särskild lektion får en eller flera elever lämna klassrummet i cirka fem minuter.

Såväl lärare, personal i fritidsverksamheten som elevhälsan uppger att det i samtliga årskurser finns elever som återkommande stör ordningen eller uppträder olämpligt. Lärare och personal i fritidsverksamheten uppger samstämmigt att det händer att elever får lämna undervisningslokalen och att syftet är att eleverna ska få möjlighet att lugna ned sig. Åtgärden tillämpas inte som en disciplinär åtgärd, berättar de vidare. En lärare uppger att det kan hända att en elev har det som en anpassning. Med hänsyn till personalens tillsynsansvar kan elever inte lämna klassrummet, berättar en lärare. En annan lärare berättar att hen har varit i kontakt med elevhälsan för att få stöd i hur sådana situationer ska hanteras, men upplever att hen inte har fått återkoppling från rektor eller elevhälsa. Ytterligare en lärare uppger att hen inte vidtar disciplinära åtgärder då hen inte vill straffa elever och då hen inte anser att det är en bra metod. Vidare uppger lärarna samstämmigt att rektor inte informerat dem om vilka disciplinära åtgärder som kan vidtas.

Elevhälsans representanter berättar att vissa lärare inte känner till vilka disciplinära åtgärder som får vidtas men berättar även att de har betonat för personalen att elever inte kan utvisas ur klassrummet med hänvisning till tillsynsansvaret. Elevhälsan och rektorerna berättar att de delar uppfattningen om att det inte är önskvärt att tillämpa disciplinära åtgärder utan att lärare och skolan istället ska arbeta med förebyggande åtgärder. Effekten blir bättre om de hittar ett bra ledarskap i klassrummet och att eleverna får det stöd som de behöver, uppger rektor.

Arbete mot kränkande behandling

Elever, lärare, personal i fritidsverksamheten, elevhälsa och rektorer berättar att det återkommande sker verbala och fysiska kränkningar på skolan. Under en rast observerade Skolinspektionens utredare fem-sex elever som jagade och brottade ned varandra på fotbollsplanen. På området fanns personal som inte ingrep eller reagerade under, i vart fall de 15 minuter, som händelsen observerades. Personal i fritidsverksamheten förklarar vid intervju att incidenten endast hade varit en lek och beroende på vilken erfarenhet personalen har kan de ha olika "hög ribba" för vad som är att betrakta som kränkande behandling. Lärare som arbetar i lågstadiet berättar att personalen borde ha en samsyn kring kränkande behandling eftersom de har pratat mycket om detta och diskuterat det på APT. Fritidspersonalen uppges dock inte ha fått lika mycket utbildning som dem varför de inte har lika bra koll kring just kränkande behandling berättar en lärare. En annan lärare tar upp att det stora antalet vikarier kan vara ett hinder för att skapa samsyn och att vikarier vid till exempel ett bråk inte alltid agerar på samma sätt som ordinarie personal. En lärare beskriver att vissa agerar direkt och att andra är mer rädda för att agera vid bråk mellan elever, de avvaktar lite innan de agerar eller så inväntar de annan personal för att få hjälp. Rektor och biträdande rektorer berättar att de på skolan pratat om att "skojbråk" inte är accepterat samt att det finns personal som inte griper in vid incidenter utan istället hämtar någon annan personal. Detta är ett område som de identifierat att de behöver arbeta vidare med, uppger rektor.

Vad gäller arbetet med att dokumentera kränkande handlingar berättar personal som arbetar i fritidsverksamheten samt några representanter ur elevhälsan att alla kränkningar inte anmäls. Personal i fritidsverksamheten uppger att de har olika mycket tid att lägga på att göra en utredning. En representant ur elevhälsan uppger att ny personal inte alltid vet hur de ska arbeta förebyggande vilket kan leda till att varje liten incident inte anmäls. Även om det under intervjuer beskrivs av lärare att inte alla mindre kränkningar anmäls och att arbetsgången inte alltid följs, uppger personalen samstämmigt att kränkningar hanteras direkt genom samtal med inblandade elever.

Rektorerna på skolenheten anser att alla kränkande handlingar anmäls men menar att skolan behöver förbättra sitt arbete med att utreda och följa upp incidenter.

Rättslig reglering

Trygghet och studiero

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 5 kap. 4 e § i skollagen framgår att det ska för varje skolenhet finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 b-4 d §§. Rektorn beslutar om sådana rutiner.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar.

En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Enligt de förutsättningar som anges i 7-23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål. Även sådana åtgärder får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Enligt Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Kränkande behandling

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i 6 kap. skollagen, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero samt i arbetet mot kränkande behandling.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att det finns vissa brister i skolenhetens arbete med att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Tillsynen visar att studieron påverkas av att elever stör undervisningen och att lärarna inte fullt ut har en gemensam syn på hanteringen av elevers ordningsstörande beteende. Flera lärare känner inte till skollagens bestämmelser om vilka disciplinära åtgärder som de kan vidta. Vidare framkommer att det inte står klart för personalen huruvida de tillämpade åtgärderna är att anse som en disciplinär åtgärd eller ej. Av dokumentstudier framkommer vidare att det för skolenheten saknas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutats av rektorn.

Åtgärder mot kränkande behandling

Av tillsynen framgår det vidare att skolans personal inte har en gemensam syn på hanteringen av situationer när fysiska eller verbala kränkningar mellan elever uppstår. Det finns, visar intervjuer med både elever och rektor, personal som inte ingriper vid kränkningar och vidtar de åtgärder som behövs för att skapa trygghet. Detta är särskilt tydligt vid händelser då vikarier är involverade och det är, bedömer Skolinspektionen, centralt att all personal instrueras om detta. Av utredningen

framkommer att även om elever utsätts för kränkande behandling, så anmäls inte alla kränkningar till rektor. Det framgår att det inte är tydligt för alla som arbetar på skolan – i synnerhet vikarierande personal - när en sådan anmälan ska göras och att det inte finns utrymme för att hinna dokumentera. Detta innebär i sin tur att det förekommer kränkningar som inte anmäls vidare av rektorn till huvudmannen.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att dessa brister innebär att eleverna inte tillförsäkras en utbildning som präglas av trygghet och studiero samt att det finns brister i skolan arbete vad gäller skyldigheten att vidta åtgärder mot kränkande behandling, vilket i sin tur kan innebära att elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen och så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling begränsas.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Göteborgs kommuns verksamhet vid Bjurslättsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Göteborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Område utan konstaterad brister

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har bland annat tagit del av en förteckning över de elever som inte nådde betygskriterierna eller kriterier för bedömning av kunskaper i ett eller flera ämnen under höstterminen 2022. I inkommen förteckning finns 92 elever angivna som går i årskurs 2-6. Samtliga elever har extra anpassningar och tio elever har utretts för särskilt stöd och har åtgärdsprogram. Av ingiven dokumentation framgår att det vid tidpunkten för aktuellt beslut pågår pedagogiska utredningar för elva elever och för två elever genomförs en kartläggning. I intervjuer med Skolinspektionen uppger lärare att när extra anpassningar för elever inte räcker så görs utredningar gällande särskilt stöd.

Elevhälsan och rektorer uppger att eleverna i huvudsak får det stöd som de är i behov av. Under intervjuer lyfts att det kan vara svårt när alla ordinarie lärare inte är på plats och det är många vikarier. I till exempel årskurs fem, som haft hög personalomsättningen, har elevhälsan haft samtal med personalen i syfte att utveckla undervisningen och stödet.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §, i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller i form av anpassad studiegång enligt 12 §.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Göteborgs kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller extra anpassningar och särskilt stöd. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

På Skolinspektionen vägnar

Beslutet har fattats av Linda Lundberg.

Elina Eliasson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Alice Odéen deltagit.

Allmänt om tillsynen: Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se